

Kulturutskottets betänkande 2018/19:KrU13

Frågor om konstarterna och film

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om bibliotek, språk, teater, dans och musik, konst och arkitektur i det offentliga rummet samt film med hänvisning bl.a. till att arbete pågår.

I betänkandet finns 20 reservationer (M, SD, C, V, L) och ett särskilt yttrande (M).

Behandlade förslag

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Bakgrund.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Bibliotek.....	9
Bibliotek och läsfrämjande för barn och unga.....	10
Biblioteksersättning.....	12
Trygga bibliotek.....	13
Bibliotek och medborgarskap.....	15
Biblioteksböcker på svenska och på minoritetsspråk.....	15
Språk.....	17
Svenska språket och språklagen.....	17
Minoritetsspråk.....	18
Dialekter.....	20
Punktskrift.....	21
Strategi för flerspråkighet.....	22
Teater, dans och musik.....	23
Scenkonst i hela landet.....	23
Arkitektur, form och design.....	25
Konst och arkitektur i det offentliga rummet.....	25
Statlig fond.....	27
Film.....	28
Framtidens filmpolitik.....	29
Produktionsincitament för film.....	30
Biografer på mindre orter.....	31
Olovlig hantering av film.....	32
Främjande av svensk och nordisk film.....	32
Det samiska filminstitutet i Kautokeino.....	34
Reservationer.....	35
1. Bibliotek och läsfrämjande för barn och unga, punkt 1 (M).....	35
2. Trygga bibliotek, punkt 3 (SD).....	36
3. Trygga bibliotek, punkt 3 (L).....	36
4. Bibliotek och medborgarskap, punkt 4 (SD).....	37
5. Biblioteksböcker på svenska och på minoritetsspråk, punkt 5 (SD).....	38
6. Svenska språket och språklagen, punkt 6 (SD).....	39
7. Minoritetsspråk, punkt 7 (SD).....	40
8. Dialekter, punkt 8 (SD).....	42
9. Punktskrift, punkt 9 (SD).....	42
10. Scenkonst i hela landet, punkt 11 (SD).....	44
11. Konst och arkitektur i det offentliga rummet, punkt 12 (M).....	45
12. Statlig fond, punkt 13 (V).....	46
13. Framtidens filmpolitik, punkt 14 (SD).....	47
14. Framtidens filmpolitik, punkt 14 (L).....	48
15. Produktionsincitament för film, punkt 15 (SD).....	48
16. Biografer på mindre orter, punkt 16 (SD).....	49
17. Biografer på mindre orter, punkt 16 (C).....	50
18. Olovlig hantering av film, punkt 17 (SD).....	51

19. Främjande av svensk och nordisk film, punkt 18 (SD).....	52
20. Det samiska filminstitutet i Kautokeino, punkt 19 (SD).....	53
Särskilt yttrande	54
Framtidens filmpolitik, punkt 14 (M).....	54
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	55
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	55

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Bibliotek och läsfrämjande för barn och unga**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1404 av Rasmus Ling (MP) yrkandena 2 och 3,

2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 16,

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkandena 1, 6 och 7 samt

2018/19:2863 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 9.

Reservation 1 (M)

2. **Biblioteksersättning**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 17.

3. **Trygga bibliotek**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:643 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 6.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (L)

4. **Bibliotek och medborgarskap**

Riksdagen avslår motion

2018/19:643 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 4 (SD)

5. **Biblioteksböcker på svenska och på minoritetsspråk**

Riksdagen avslår motion

2018/19:643 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 5 (SD)

6. **Svenska språket och språklagen**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1474 av Ola Johansson (C) och

2018/19:1646 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 6 (SD)

7. **Minoritetsspråk**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:655 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkande 3,

2018/19:733 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) och

2018/19:2707 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 1.

Reservation 7 (SD)

8. Dialekter

Riksdagen avslår motion
2018/19:1912 av Aron Emilsson m.fl. (SD).

Reservation 8 (SD)

9. Punktskrift

Riksdagen avslår motion
2018/19:654 av Aron Emilsson m.fl. (SD).

Reservation 9 (SD)

10. Strategi för flerspråkighet

Riksdagen avslår motion
2018/19:2084 av Mathias Tegnér och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S).

11. Scenkonst i hela landet

Riksdagen avslår motionerna
2018/19:102 av Angelika Bengtsson (SD),
2018/19:649 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4,
2018/19:1648 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 2,
2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 7 och
2018/19:2508 av Peter Helander och Anders Åkesson (båda C).

Reservation 10 (SD)

12. Konst och arkitektur i det offentliga rummet

Riksdagen avslår motionerna
2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 23,
2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 14,
2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 27 och
2018/19:2862 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 11.

Reservation 11 (M)

13. Statlig fond

Riksdagen avslår motion
2018/19:385 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V).

Reservation 12 (V)

14. Framtidens filmpolitik

Riksdagen avslår motionerna
2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 4 samt

2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 11.

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (L)

15. Produktionsincitament för film

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 7 och

2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 15 (SD)

16. Biografer på mindre orter

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 8 och

2018/19:2446 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 7.

Reservation 16 (SD)

Reservation 17 (C)

17. Olovlig hantering av film

Riksdagen avslår motion

2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 18 (SD)

18. Främjande av svensk och nordisk film

Riksdagen avslår motion

2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkandena 3, 5 och 9.

Reservation 19 (SD)

19. Det samiska filminstitutet i Kautokeino

Riksdagen avslår motion

2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 20 (SD)

Stockholm den 14 mars 2019

På kulturutskottets vägnar

Christer Nylander

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christer Nylander (L), Vasiliki Tsouplaki (V), Lotta Finstorp (M), Lawen Redar (S), Hans Hoff (S), Annicka Engblom (M), Aron Emilsson (SD), Lars Mejern Larsson (S), Per Lodenius (C), Angelika Bengtsson (SD), Roland Utbult (KD), Åsa Karlsson (S), Jonas Andersson i Linköping (SD), Anna Sibinska (MP), Viktor Wärnick (M), Azadeh Rojhan Gustafsson (S) och John Weinerhall (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 44 yrkanden från den allmänna motionstiden 2018/19 som rör frågor om bibliotek, språk, teater, dans och musik, konst och arkitektur i det offentliga rummet samt film.

Kungl. biblioteket informerade den 7 mars 2019 utskottet om förslaget till nationell biblioteksstrategi.

Bakgrund

Riksdagen beslutade i december 2009 om nationella kulturpolitiska mål (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Utskottets överväganden

Bibliotek

Bakgrund

Bibliotekslagen (2013:801) innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av folkbibliotek, skolbibliotek, regional biblioteksverksamhet, högskolebibliotek, lånecentraler samt övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska, enligt bibliotekslagen, verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska även främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Genom bibliotekslagen förtydligades och utvidgades bibliotekens uppdrag att ägna särskild uppmärksamhet åt vissa prioriterade grupper, bl.a. personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter. Folkbiblioteken fick också i uppdrag att ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.

Kungl. biblioteket (KB) har fått i uppdrag att ta fram förslag till en nationell biblioteksstrategi. Strategin presenterades för utskottet den 7 mars 2019.

Utgångspunkten för strategin är 2 § bibliotekslagen om bibliotek för alla. Visionen är att biblioteken ska finnas för alla med hänsyn till vars och ens behov och förutsättningar. Det yttersta målet med hela verksamheten är att stärka bildningen och därmed demokratin. Utifrån lagens vision och strategins mål definieras sedan ett antal medel för att nå dit. Bland annat lyfts biblioteken fram som samhällets öppna rum samt deras betydelse för läsning, lärande och forskning. Nya nationella digitala bibliotekstjänster föreslås liksom en stärkt gemensam infrastruktur. Konkreta åtgärder och reformer handlar bl.a. om att bygga nationella digitala bibliotekstjänster och digitalisera vårt kulturarv, att stärka biblioteksverksamheten för de nationella minoriteterna och urfolket samerna samt säkra utbudet av tillgängliga medier för personer med funktionsnedsättning, liksom att öka tillgången till medier på andra språk än svenska. Den fria tillgången till vetenskapliga publikationer och forskningsresultat föreslås vidare stärkas.

I strategin lyfts således läsning och lärande som medel för att nå målet att stärka bildningen och därmed demokratin. Strategin framhåller bl.a. att folkbiblioteken ska inspirera till barns fritidsläsning och komplettera utbildningssektorn inom läskunnighetsområdet samt att barnbibliotekens roll för barns fria läsning bör förstärkas ytterligare. I strategin understryks vidare behovet av en utbyggd och välfinansierad skolbiblioteksverksamhet som är integrerad med pedagogiken. Lärande framhålls som medel för att utveckla

invånarnas möjligheter till livslångt lärande och fri åsiktsbildning genom en sammanhållen kedja av utbildningsbibliotek.

KB föreslår sex strategiska reformer för stärkta bibliotek, för totalt 250 miljoner kronor. Enligt förslaget ska dessa belopp fördelas enligt följande:

- Stärkta skolbibliotek, 50 miljoner kronor
- Stärkta bibliotek för nationella minoriteter och urfolk, 40 miljoner kronor
- Stärkt mångspråkig biblioteksverksamhet, 20 miljoner kronor
- Stärkta nationella digitala bibliotekstjänster, 90 miljoner kronor
- Stärkt nationell biblioteksmyndighet, 25 miljoner kronor
- Stärkt nationell struktur för kompetensutveckling inom biblioteksväsendet, 25 miljoner kronor.

Bibliotek och läsfrämjande för barn och unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bibliotekens betydelse för att nå barn och unga och om läsfrämjande insatser.

Jämför reservation 1 (M).

Motionerna

Lotta Finstorp m.fl. (M) understryker i motion 2018/19:2863 yrkande 9 vikten av att prioritera bibliotekens arbete med att nå barn från socioekonomiskt utsatta miljöer.

Rasmus Ling (MP) begär i motion 2018/19:1404 yrkande 2 en nationell satsning på hembesök av en bibliotekarie och en förskollärare för förstagångsföräldrar. I motionen framförs bl.a. att läsande är ett bra sätt att bryta klassgränser och att överbrygga utanförskap. I samma motions yrkande 3 föreslås att förstagångsföräldrar ska erbjudas ett bokpaket på lämpligt språk och ytterligare ett bokpaket vid ett återbesök. I motionen framhålls att de lokala försök som genomförts givit positiva effekter bl.a. genom att dessa föräldrar oftare besöker bibliotek och öppen förskola.

Anna Sibinska m.fl. (MP) framhåller i motion 2018/19:2295 yrkande 16 vikten av biblioteket som mötesplats för bl.a. barn och unga.

Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) ställer sig i motion 2018/19:2334 yrkande 1 bakom inrättandet av ett nationellt läsråd. I samma motions yrkande 6 framför motionärerna behovet av att fortsätta att investera i biblioteken som mötesplats för unga. I motionens yrkande 7 framförs vidare behovet av att fortsätta att utveckla satsningen Bokstart.

Bakgrund

För att de kulturpolitiska målen ska uppnås anges att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). I december 2013 beslutade riksdagen nationella mål för politiken för litteratur- och läsfrämjande (prop. 2013/14:3, bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117). Målen innebär att alla i Sverige, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ska ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

Folkbiblioteken ska enligt bibliotekslagen (2013:801) ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bl.a. genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

En av de viktigaste prioriteringarna på kulturområdet under de senaste åren har varit att främja barns och ungas läsande. Omfattande insatser har gjorts och görs inom kulturområdet, på biblioteken och inom skolan.

Läsdelegationen presenterade i juni 2018 betänkandet *Barns och ungas läsning*, ett ansvar för hela samhället (SOU 2018:57). Läsdelegationen har haft i uppdrag att samla aktörer runt insatser för barns och ungas läsning inom och utanför skolan med syfte att skapa mer likvärdiga förutsättningar för alla barn och unga att nå en fullgod läsförmåga och lustfyllda läsupplevelser.

Delegationen föreslår i betänkandet bl.a. följande insatser.

- Skolbiblioteksverksamheten ska stärkas, bl.a. genom att bemanning av skolbibliotek ska utredas och att skolbiblioteksverksamhet ska definieras på förordningsnivå.
- Ett nationellt läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier ska genomföras.
- Läsning och litteratur ska bli en självklar del av förskolans och fritidshemmets pedagogiska verksamhet, bl.a. genom att läsning av litteratur ska skrivas in i läroplanerna, och att medarbetare i verksamheterna ska ges kompetensutveckling och stöd i arbetet om hur de kan arbeta med litteraturen.
- Ett läsråd ska inrättas som ska arbeta för att samla och samordna aktörer och insatser inom kultur, skola, civilsamhälle, folkbildning och näringsliv kring barns och ungas läsning.

Betänkandet har varit ute på remiss. I utkast till sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna anges under punkten 54 följande: ”Förslagen i 2018:57 genomförs (Proposition våren 2020)”.

Bokstart är en nationell satsning som vänder sig till föräldrar och vuxna i små barns (0–3 år) närhet, med syfte att tidigt stimulera språkutveckling. Föräldrar uppmuntras att prata, läsa, sjunga, rimma och ramsa med barnet. Bokstart bygger på samverkan mellan folkbibliotek, barnhälsovård och förskola som alla har ett uppdrag att arbeta med små barns språkutveckling.

Kulturrådet har regeringens uppdrag att under 2017–2020 utvidga Bokstart till fler regioner och koppla satsningen till förskolan. Som en del i

utvidgningen erbjuder Kulturrådet möjlighet att söka bidrag för regionala och kommunala satsningar på små barns språkutveckling. Webbplatsen bokstart.se är framtagen som en resurs för i första hand yrkesgrupperna men även intresserade föräldrar och andra vuxna i barns närhet.

Kulturrådet har vidare i uppdrag att genomföra insatser för läsfrämjande i förskolan. Syftet är att stärka förskolornas läsfrämjande arbete och skapa intresse för läsning hos barn och föräldrar.

För 2019 ökades anslaget 3:1 Litteraturen, läsandet och språket med 5 miljoner kronor för bibliotekens arbete med att nå ungdomar från socioekonomiskt svaga miljöer (bet. 2018/19:KrU1, rskr. 2018/19:97). Utskottet anförde bl.a. följande:

Kulturen tillhör alla. Fokus bör särskilt ligga på alla barns och ungas rätt till kultur eftersom det ofta är i unga år som intresset för kultur och konstnärligt skapande bäst kan tillvaratas och stimuleras. Ett levande kulturliv breddar möjligheterna för livslångt lärande och bildningsresor.

Utskottet menar därför att det är viktigt att unga får stimulans till läsande och då inte minst unga från grupper som i lägre grad tar del av olika kulturyttringar. Sådana insatser är viktiga inte minst för språkutvecklingen. För att möjliggöra för elever att kunna ta del av alla kulturella skatter måste också litteraturen tillgängliggöras för bredare grupper. Biblioteken har i detta sammanhang en nyckelroll genom sitt samarbete med skolan där alla barn och ungdomar dagligen befinner sig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas bedömning om läsningens betydelse. Läsning är grundläggande för demokratiskt deltagande, lärande och utbildning och för att förstå omvärlden. Det är därför viktigt att alla barn och unga ges tillgång till böcker och möjlighet till fullgod läsförmåga och lustfyllda läsoplevelser. Biblioteken har en viktig roll när det gäller att stimulera barns och ungas intresse för läsning och att motverka de kunskapsklyftor som finns i samhället. Utskottet konstaterar dock att många satsningar genomförs och har genomförts i detta syfte. Utskottet vill också peka på det förslag som lämnas i den nationella biblioteksstrategin (se ovan). Mot bakgrund av de insatser som pågår på området, beredningen av Läsdelegationens förslag samt förslaget till nationell biblioteksstrategi finner utskottet inte skäl att tillstyrka motionsyrkandena. Motionerna 2018/19:1404 (MP) yrkandena 2 och 3, 2018/19:2295 (MP) yrkande 16, 2018/19:2334 (MP) yrkandena 1, 6 och 7 samt 2018/19:2863 (M) yrkande 9 avstyrks därmed.

Biblioteksersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att biblioteksersättningen bör öka.

Motionen

Anna Sibinska m.fl. (MP) anför i motion 2018/19:2295 yrkande 17 att biblioteksersättningen ska fortsätta att öka, främst för att möjliggöra goda villkor för författare, men också för att slå vakt om legitimiteten för bibliotekens avgiftsfria utlåning.

Utskottets ställningstagande

Enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) får ett exemplar av ett litterärt verk fritt spridas vidare sedan det med upphovsmannens samtycke har överlåtits. Det innebär att ett bibliotek som har köpt in en bok också har rätt att låna ut den; författaren kan inte motsätta sig det och har ingen laglig rätt till ersättning. Detta är en inskränkning i upphovsrättslagen för att värna allmänhetens tillgång till litteratur genom den fria biblioteksutlåningen. Sedan 1954 får dock de svenska litterära upphovsmännen i stället en offentlighetsrättslig ersättning för biblioteksutnyttjandet. Biblioteksersättningen hanteras av Sveriges Författarfond och fördelas inom anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.

Enligt fonden delades 2018 sammanlagt knappt 58 miljoner kronor ut till ca 4 300 upphovsmän och översättare och ibland till deras arvingar. Därtill delades 36,5 miljoner kronor ut till 164 mottagare av särskild biblioteksersättning.

Det är enligt utskottet viktigt att det finns goda förutsättningar för författare att få ersättning för sina verk samtidigt som bibliotekens avgiftsfria utlåning måste värnas. Utskottet ser inga skäl till att nu tillstyrka motionsyrkandet. Motion 2018/19:2295 (MP) yrkande 17 avstyrks.

Trygga bibliotek

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en åtgärdsplan för att säkra biblioteken som studiemiljö och om att bibliotekslagen bör kompletteras med en reglering om trygga bibliotek.

Jämför reservation 2 (SD) och 3 (L).

Motionerna

Aron Emilsson m.fl. (SD) anför i motion 2018/19:643 yrkande 1 att regeringen i samverkan med berörda aktörer och institutioner bör ta fram en åtgärdsplan för hur biblioteken som studiemiljö ska kunna säkras från grupper som försöker använda biblioteken till annat än det tilltänkta syftet.

I motion 2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 6 anfördes att tillgången till bibliotek är en grundläggande service i ett liberalt samhälle. På

senare år har det blivit allt vanligare att det förekommer stök och betydligt allvarligare saker som hot, trakasserier och ibland våld mot andra besökare och mot bibliotekspersonal. För att biblioteken ska kunna fylla sina uppgifter måste de vara trygga. Bibliotekslagen behöver därför enligt motionärerna kompletteras med en reglering om trygga bibliotek och möjligheter att utfärda tillträdesförbud.

Utskottets ställningstagande

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. De ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Vidare föreskrivs i bibliotekslagen att folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

För bibliotekspersonal är det i första hand arbetsgivaren, dvs. bibliotekens huvudmän, som har ansvar för arbetsmiljön. Enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) ska arbetsgivaren vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. I Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse med föreskrifter om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2) anges att arbetsgivaren ska utreda de risker för våld eller hot om våld som kan finnas i arbetet samt vidta de åtgärder som kan motiveras av utredningen. Arbetet ska ordnas så att risk för våld eller hot om våld förebyggs så långt som möjligt.

Utskottet delar motionärernas bedömning om bibliotekens betydelse och roll i samhället. De senaste årens rapporter om att det förekommer hot och trakasserier och i vissa fall även våld på biblioteken är enligt utskottet oroande. För att biblioteken ska kunna fullgöra sitt uppdrag är det viktigt att besökarna upplever dem som öppna, välkomnande och trygga miljöer och att personalen upplever dem som trygga arbetsplatser.

Utskottet anser dock inte att det i dag finns skäl att tillstyrka motionsyrkandena men kommer att noga följa utvecklingen på området. Utskottet utgår från att åtgärder vidtas i enlighet med regleringen på arbetsmiljöområdet. Motionerna 2018/19:643 (SD) yrkande 1 och 2018/19:2037 (L) yrkande 6 avstyrks.

Bibliotek och medborgarskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att knyta vissa av bibliotekets tjänster till medborgarskap.

Jämför reservation 4 (SD).

Motionen

I motion 2018/19:643 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås att möjligheterna att tydligare knyta vissa av bibliotekets tjänster till medborgarskapet ska utredas.

Utskottets ställningstagande

I bibliotekslagen anges att folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla. Bestämmelsen tar sikte på alla som nyttjar biblioteket, oavsett om de är bosatta i kommunen eller inte. I förarbetena anges vidare att det är angeläget att det inte kan råda någon tvekan om att bibliotekens tillgänglighet inte är begränsad på grundval av medborgarskap (prop. 2012/13:147 s. 21). Utskottet kan inte ställa sig bakom ett motionsyrkande om att knyta vissa av bibliotekets tjänster till medborgarskapet. Motion 2018/19:643 yrkande 2 avstyrks därmed.

Biblioteksböcker på svenska och på minoritetsspråk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om biblioteksböcker på svenska och på minoritetsspråk.

Jämför reservation 5 (SD).

Motionen

I motion 2018/19:643 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3 anförs att bibliotekslagen inte bör ställa krav på att biblioteken ska prioritera litteratur på andra språk än svenska och de officiella minoritetsspråken.

Utskottets ställningstagande

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska enligt 5 § bibliotekslagen (2013:801) ägna särskild uppmärksamhet åt bl.a. de nationella minoriteterna och personer som har ett annat modersmål än svenska. Detta kan göras bl.a. genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken, andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska samt på lättläst svenska. Av

förarbetena framgår bl.a. att bestämmelsen inte innebär att alla bibliotek inom det allmänna biblioteksväsendet i de egna samlingarna måste kunna erbjuda litteratur på de nämnda språken. För att uppfylla de krav som ställs kan biblioteken använda sig av fjärrlån och samverkan med andra bibliotek i syfte att erbjuda litteratur och information på dessa språk (prop. 2012/13:147 s. 16).

Utskottet finner inte skäl att förorda en ändring av bibliotekslagen på det sätt som framförs i motionen. Utskottet avstyrker motion 2018/19:643 (SD) yrkande 3.

Språk

Bakgrund

I språklagen (2009:600) föreskrivs att svenska är huvudspråk i Sverige. Det innebär att svenska är samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden. Det allmänna har enligt lagen ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas.

I december 2005 beslutade riksdagen om en samlad svensk språkpolitik med fyra överordnade mål (prop. 2005/06:2, bet. 2005/06:KrU4, rskr. 2005/06:89), nämligen:

- Svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige.
- Svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk.
- Den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig.
- Alla ska ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk.

Institutet för språk och folkminnen har enligt förordningen (2007:1181) med instruktion för Institutet för språk och folkminnen till uppgift att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och immateriella kulturarv i Sverige. Myndigheten ska särskilt bl.a. följa tillämpningen av språklagen och verka för att den offentliga förvaltningen använder svenska som huvudspråk.

Svenska språket och språklagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. andra språk än svenska vid myndighetsutövning och om en utredning om språklagen.

Jämför reservation 6 (SD).

Motionerna

I motion 2018/19:1646 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 begärs en utredning i syfte att omarbета och bygga ut språklagen. I samma motions yrkande 2 begärs att det svenska språket betecknas som officiellt huvudspråk i alla sammanhang.

Ola Johansson (C) menar i motion 2018/19:1474 att förutsättningarna och villkoren för att tillåta andra språk än svenska vid myndighetsutövning bör utredas. Motionären anför att det kan finnas situationer när både myndighetspersonen och parten har ett gemensamt hemspråk men samtal ändå

måste föras genom tolk. Om båda parter är överens om att samtalet ska föras på ett gemensamt språk borde det vara tillåtet.

Utskottets ställningstagande

I språklagen (2009:600) föreskrivs att språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska. Inom vissa förvaltningsområden i landet har man enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk rätt att använda samiska, finska och meänkieli.

I förvaltningslagen (2017:900) föreskrivs att en myndighet ska använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska. Enligt förarbetena är det grundläggande syftet med regleringen om tolkar att säkerställa att den person som ärendet gäller och som berörs av ärendets utgång ska kunna förstå ärendets innehåll och själv göra sig förstådd, och att relevant material ska kunna beaktas vid prövningen, oavsett om materialet tillförs av den enskilde själv eller av någon annan (prop. 2016/17:180 s. 84). Vidare anförs att det ytterst är myndigheten som ska bedöma om och i vilken utsträckning det finns ett behov av tolk eller översättning i det enskilda ärendet samt att behovet av sådana åtgärder många gånger kan tillgodoses i tillräcklig utsträckning med hjälp av myndighetens egna resurser och utan att det är nödvändigt att använda en extern tolk eller översättare. Utskottet finner inte att motion 2018/19:1474 (C) bör leda till någon åtgärd och avstyrker därför yrkandet.

Utskottet finner inte heller skäl till åtgärder enligt förslagen i motion 2018/19:1646 (SD) yrkandena 1 och 2, som därför avstyrks.

Minoritetsspråk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om inrättande av språkcentrum.
Jämför reservation 7 (SD).

Motionerna

I motion 2018/19:655 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkande 3 begärs en utredning om möjligheterna att tillsammans med övriga nordiska länder med samisk befolkning inrätta ett gemensamt samiskt språkcentrum. I motionen anförs bl.a. att Vaartoe – Centrum för samisk forskning, som sedan 2000 finns i Umeå och som fungerar som en mötesplats och ett resurscenter kring forskning om samer, samiska språk och samiska förhållanden, bör få medel för att ha möjlighet att utöka och stärka sin verksamhet. En sådan utveckling

skulle i förlängningen kunna lägga grunden för ett fristående nationellt samiskt forskningscentrum.

I motion 2018/19:733 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) begärs ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna till åtgärder för att säkra sydsamiskans fortlevnad och förvaltning samt höja språkets status. I motionen anförs bl.a. betydelsen av det sydsamiska kulturcentret Gaaltije. Motionärerna understryker betydelsen av att bevara den samiska kulturen. Enligt motionärerna är det en fråga om identitet, rötter, ursprung och kulturellt arv.

I motion 2018/19:2707 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 1 begärs en översyn av möjligheterna att inrätta ett nationellt språkcentrum för meänkieli i Övertorneå samt att se över ett ökat stöd till minoritetsorganisationer.

Bakgrund

I språklagen (2009:600) anges att finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska är nationella minoritetsspråk och att det allmänna ska ha ett särskilt ansvar för att skydda och främja dessa språk.

I juni 2018 fick Institutet för språk och folkminnen i uppdrag av regeringen att utreda hur språkcentrum för de nationella minoritetsspråken kan organiseras. I den första delrapport som har lämnats in konstaterar institutet att språkcentrum är en bra modell för språkrevitalisering. I rapporten finns konkreta förslag på hur språkcentrum för finska och meänkieli ska organiseras, finansieras och bemannas. Rapporten lyfter bl.a. fram att det är viktigt att placera språkcentrumen nära språkbärarna ute i samhället, eftersom det är där den utåtriktade verksamheten huvudsakligen ska genomföras. I regeringsuppdraget ingår också att utreda förutsättningarna för språkcentrum eller motsvarande funktioner för de nationella minoritetsspråken jiddisch och romani chib. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 oktober 2019.

År 2000 inrättades Vaartoe – Centrum för samisk forskning av Umeå universitet i syfte att utveckla den samiska forskningen vid universitetet. Vaartoos uppdrag är bl.a. att ta ett universitetsövergripande ansvar för samisk forskning, bedriva och utveckla forskning och utbildning med samisk tematik och att i samverkan med samtliga fakulteter samt Lärarhögskolan fungera som en resurs i forskning och forskarutbildning och skapa en kreativ miljö för samisk forskning.

Stiftelsen Gaaltije bildades 1984 med syftet att förvalta arvet efter KMA – Kvinnliga Missionsarbetare – och dess verksamhet vid Fjällgård i Hålland, Åre kommun. Stiftelsen startade senare det sydsamiska kulturcentret Gaaltije. Stiftelsens huvudmän är Svenska Samernas Riksförbund, Same Ätnam, Åarjelraedtien Siebrie, Staaren Siebrie och Frostviken-Hotagens Sameförening. Stiftelsens ändamål är att bedriva verksamhet till gagn för det samiska folkets kulturella och kristna intressen främst genom att driva det sydsamiska kulturcentret Gaaltije. Stiftelsen Gaaltije äger och driver det

sydsamiska kulturcentret Gaaltije som är ett resurscentrum med fokus på kultur, språk, näring och samhälle.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill lyfta fram betydelsen av att de nationella minoriteternas språk och kultur bevaras och synliggörs. Mot bakgrund av det arbete som pågår är utskottet dock inte berett att förorda tillkännagivanden enligt motionsyrkandena. Motionerna 2018/19:655 (SD) yrkande 3, 2018/19:733 (SD) och 2018/19:2707 (C) yrkande 1 avstyrks därmed.

Dialekter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en ordbok över Sveriges dialekter.

Jämför reservation 8 (SD).

Motionen

I motion 2018/19:1912 av Aron Emilsson m.fl. (SD) anføres att arbetet med att ta fram en ordbok över Sveriges dialekter som länge har bedrivits vid Institutet för språk och folkminnen bör återupptas. I motionen framförs oro över att den kulturskatt som dialekterna är inte kommer att bevaras för eftervärlden.

Bakgrund

Enligt förordningen (2007:1181) med instruktion för Institutet för språk och folkminnen ska myndigheten bl.a. på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och immateriella kulturarv i Sverige. Dialektarkiven finns i Göteborg och Uppsala.

Institutet arbetar med två långsiktiga ordboksprojekt, Ordbok över folkmålen i övre Dalarna (OÖD) och Svenskt dialektlexikon (SDL).

SDL planeras omfatta ett band och behandla ett urval av ord ur det centrala dialektala ordförrådet. Lexikonet är den första översiktliga dialektordboken sedan 1800-talet. Materialet som SDL bygger på är de dialektordsamlingar som förvaras vid institutets arkiv i Uppsala. Samlingarna innehåller drygt 7 miljoner ordlappar, där de äldsta uppgifterna är från 1600-talet. Ordbokens artiklar ska framför allt innehålla uppgifter om ordens betydelse.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrker med hänvisning till Institutet för språk och folkminners uppdrag och pågående arbete motion 2018/19:1912 (SD).

Punktskrift

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att punktskrift ska omfattas av språklagen.

Jämför reservation 9 (SD).

Motionen

I motion 2018/19:654 av Aron Emilsson m.fl. (SD) begärs ändringar i språklagen (2009:600) med innebörden att även punktskrift ska omfattas av lagen. Motionärerna anför att skrift är en del av ett språk, och att synskadades rätt till denna del av det svenska språket i dag inte är skyddad i svensk lagstiftning.

Bakgrund

Punktskrift, som skapades av Louis Braille, är det skriftspråk som används av personer med synnedsättning. Punktskriften finns över hela världen.

Inom Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) finns ett särskilt organ, Punktskriftsnämnden. Föreskrifter för nämnden finns i förordningen (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier. Punktskriftsnämnden har till uppgift att främja användningen av punktskrift med uppdraget att uppmuntra och utveckla taktill läsning och punktskrift som skriftspråk för synskadade. Nämnden ska ta fram riktlinjer för den svenska punktskriften och medverka och uppmuntra till internationellt samarbete inom området. Dessutom ska nämnden ge råd och upplysningar till myndigheten i frågor som rör punktskrift och taktill läsning. I nämndens verksamhet ingår vidare att publicera böcker om punktskrift och taktilla bilder samt att arrangera konferenser och seminarier inom området. Målet för MTM:s punktskriftsverksamhet är att utveckla punktskriftsservicen och bidra till att punktskriftskunnandet upprätthålls.

I språklagen (2009:600) anges bl.a. att svenska är huvudspråk i Sverige, att finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska är nationella minoritetsspråk och att det allmänna ska ha ett särskilt ansvar för att skydda och främja dessa språk liksom det svenska teckenspråket. Inför tillkomsten av språklagen föreslogs att även punktskriften skulle regleras. Regeringen hade enligt propositionen visserligen förståelse för detta önskemål men ansåg att punktskriften inte kunde sägas vara ett eget språk och därför inte omfattades av syftet med språklagen (prop. 2008/09:153 s. 43). Med anledning av propositionen väcktes en motion med förslag om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag till reglering av punktskriften. Utskottet instämde i regeringens uppfattning att punktskrift inte kan sägas vara ett eget språk och alltså inte borde omfattas av språklagen. Motionen avstyrktes

således, och riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (bet. 2008/09:KrU9 s. 11, rskr. 2008/09:271).

Utskottets ställningstagande

Punktskriften har en central betydelse framför allt för dem som är blinda sedan barndomen, men även för andra gravt synskadade som inte har tillgång till vanlig skrift. Staten har tagit ett ansvar för punktskriftens utveckling genom bl.a. det särskilda organ, Punktskriftsnämnden, som finns vid MTM.

Utskottet ser inte skäl att tillstyrka motion 2018/19:654 (SD).

Strategi för flerspråkighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en strategi för flerspråkighet.

Motionen

Mathias Tegnér och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S) anför i motion 2018/19:2084 att möjligheten att ta fram en strategi för flerspråkighet bör ses över. Motionärerna anför att Sverige ligger i framkant när det gäller kunskaper i engelska men halkar efter i kunskapen i tredjespråk. Enligt motionärerna är förbättrad språkkunskap centralt för framtida framgång.

Bakgrund

Statens skolverk (Skolverket) har haft ett regeringsuppdrag att analysera möjliga konsekvenser av att ta bort meritpoäng vid tillträde till högskoleutbildning och utifrån analysen lämna förslag på åtgärder för att främja att elever studerar språk och matematik samt att motverka andra eventuella negativa effekter av meritpoängen. Uppdraget redovisades i juni 2018. För att främja att elever studerar moderna språk och engelska föreslog Skolverket bl.a. att en nationell språkstrategi utarbetas, att språkvalet i grundskolan förändras samt att möjligheterna att läsa språk i gymnasieskolan utökas. Frågan bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas bedömning att det är viktigt med kunskaper i olika språk, inte minst med tanke på dagens globaliserade samhälle. Utskottet finner dock inte skäl till ett tillkännagivande i enlighet med motionsyrkandet. Motion 2018/19:2084 (S) avstyrks därför.

Teater, dans och musik

Scenkonst i hela landet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att utöver de insatser som redan görs verka för att sprida scenkonst i landet.

Jämför reservation 10 (SD).

Motionerna

I motion 2018/19:102 av Angelika Bengtsson (SD) anförs att Kungliga Operan och Kungliga Baletten bör synliggöras i hela landet genom sommarturnéer i Sverige där personer som bor långt ifrån Stockholm eller vanligtvis inte brukar gå på Operan kan ta del av balett eller opera.

I motion 2018/19:649 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att möjligheten att göra Folkmusikens hus i Dalarna till nationellt folkmusikcenter bör utredas.

I motion 2018/19:1648 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 2 framförs att Riksteatern bör få möjlighet att utveckla verksamheten och föra ut fler föreställningar runt om i landet.

Peter Helander och Anders Åkesson (båda C) föreslår i motion 2018/19:2508 att Dalhalla ska utvecklas till en nationell sommarscen för Kungliga Operan för att därmed stimulera en spridning av operakonsten såväl geografiskt som befolkningsmässigt.

Anna Sibinska m.fl. (MP) framför i motion 2018/19:2295 yrkande 7 behovet av ett nationellt scenkonstlyft för att utveckla scenkonsten och göra den tillgänglig runt om i landet.

Bakgrund

Kungliga Operan ska enligt riktlinjerna för statens bidrag nå en så stor publik som möjligt och rikta sig såväl till vuxna som till barn och unga. Operan ska sträva efter att nå nya publikgrupper och på olika sätt öka tillgängligheten. Därutöver ska Operan verka för att göra teatern tillgänglig för publik med funktionsnedsättning. Operan ska också i samverkan med andra aktörer, dvs. andra opera-, musikteater- och dansscener i Sverige, verka för att kulturen ska komma fler till del i landet.

Riksteatern ska enligt riktlinjerna för statens bidrag verka för ett starkt arrangörsled inom scenkonst i hela landet. Riksteatern ska vidare vara ett expertstöd för hela scenkonstområdet och som sådant bidra till och främja kunskap, kompetensutveckling och samverkan mellan lokala, regionala och

nationella scenkonstaktörer i hela landet. Regeringens riktlinjer anger också att spridning av scenkonst ska främjas för att nå en så bred publik som möjligt.

Också Kungliga Dramatiska teatern ska enligt regeringens riktlinjer för statens bidrag vara en angelägenhet för hela landet samt främja tillgång till scenkonst av hög kvalitet i hela landet genom satsningar på digitala utsendningar av föreställningar.

Dalhalla är en utomhusarena för teater-, konsert- och operauppföranden, invigd 1993 i det nedlagda kalkstensbrottet Draggångarna utanför Rättvik i Dalarna. Sedan 2012 drivs Dalhalla av bolaget Dalhalla Förvaltning AB.

Folkmusikens hus är en ideell förening som sedan 1993 verkar i Rättvik. Folkmusikens hus är ett resurs- och kompetenscentrum för folkmusik och dans med ändamål att bevara, berätta och berika. Verksamheten drivs i dag med bidrag från landsting och kommuner. Denna offentliga finansiering står för cirka hälften av intäkterna. Folkmusikens hus har för 2019 beviljats 175 000 kronor i verksamhetsbidrag av Statens kulturråd (anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka betydelsen av att så många som möjligt, i hela landet, kan ta del av scenkonst i olika former. Utskottet finner dock inte skäl att förorda tillkännagivanden på sätt som föreslås i motionsyrkandena. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2018/19:102 (SD), 2018/19:649 (SD) yrkande 4, 2018/19:1648 (SD) yrkande 2, 2018/19:2295 (MP) yrkande 7 samt 2018/19:2508 (C).

Arkitektur, form och design

Bakgrund

Riksdagen beslutade våren 2018 om följande nationella arkitektur-, form- och designpolitiska mål:

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Detta ska uppnås genom att

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden
- kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids
- det offentliga agerar förebildligt
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas
- miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

Ärendet bereddes av det sammansatta civil- och kulturutskottet (prop. 2017/18:110, bet. 2017/18:CKrU1, rskr. 2017/18:319).

Det nationella målet ska vara styrande för statens initiativ när det gäller arbetet med gestaltade livsmiljöer, arkitektur, form och design och kan vara vägledande för kommuner och landsting. Målet kompletterar andra nationella mål som berör den gestaltade livsmiljön.

Konst och arkitektur i det offentliga rummet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konst och arkitektur i det offentliga rummet.

Jämför reservation 11 (M).

Motionerna

I motion 2018/19:2862 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 11 lyfts betydelsen av konst och arkitektur i det offentliga rummet fram. Motionärerna betonar bl.a. statens roll för att skapa förutsättningar för arkitekter, konstnärer och andra skapande grupper att samverka när nya bostadsområden växer fram.

I motion 2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 27 understryks vikten av att i högre utsträckning koordinera krav, exempelvis på gestaltning, mellan kommuner.

Anna Sibinska m.fl. (MP) understryker i motion 2018/19:2295 yrkande 23 betydelsen av konst i det offentliga rummet. I motionen framförs att minst 1 procent av investeringarna i det offentliga rummet, som bostäder eller

infrastruktur, ska användas till konst och gestaltning. Det behöver dock inte kopplas strikt till ett objekt utan kan användas för att höja kvaliteten i ett område. Därmed skapas större utrymme för konsten i det offentliga rummet. I takt med att konsten blir ett vanligt inslag i våra livsmiljöer bör den involveras alltmer i samhällets plan- och byggprocesser.

Emma Hult m.fl. (MP) anför i motion 2018/19:2779 yrkande 14 att det offentliga ska vara ett föredöme genom att större vikt ska läggas vid gestaltning och variation när bostäder, skolor, vårdinrättningar m.m. byggs.

Bakgrund

Regeringen anförde i proposition 2017/18:110 Politik för gestaltad livsmiljö att statens förmåga att agera som förebild har stor betydelse för att uppnå mål om hållbara gestaltade livsmiljöer och högre livskvalitet för fler. Alla statliga myndigheter har ett ansvar för att bidra till att nå mål på området. Ansvaret och rollen som förebild bör enligt regeringen gälla i alla delar i planering, beställning, upphandling och utförande av såväl byggnader som utomhus- och inomhusmiljöer av olika slag. Man bör ha ett helhetsperspektiv som gör att hållbara, attraktiva och funktionella miljöer skapas.

Regeringen menade vidare att det är viktigt att konstnärlig gestaltning inte bara ses som utformning av ett fysiskt konstverk utan som en process där platsen, invånarna och de sociala relationerna integreras. Regeringen underströk betydelsen av att man genom att koppla ihop konst med arkitektur, kulturhistoria och stadsplanering kan skapa hållbara och mer jämlika miljöer som är angelägna för fler människor. Det kan, menade regeringen, bidra till att stärka både sammanhållningen i ett samhälle och den sociala gemenskapen mellan människor.

Enprocentregeln är en finansieringsmodell för konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer som tillkom 1937. Syftet med enprocentregeln är att skapa ett stabilt och mer långsiktigt ekonomiskt utrymme för konsten när man planerar och bygger offentliga miljöer. Regeln innebär att ca 1 procent av budgeten för ett byggprojekt, vid nybyggnation alternativt om- eller tillbyggnad, bör avsättas till bild- eller formkonstnärlig gestaltning i offentliga miljöer. Regeringen underströk i den ovannämnda propositionen enprocentregelns stora betydelse för konstnärers medverkan och konstens plats i utformningen av offentliga byggnader och miljöer.

Statens konstråd fick i juni 2018 i uppdrag att, i samarbete med statliga fastighetsförvaltare, utarbeta ett metodstöd för hur upp till 1 procent av budgeten för ett byggprojekt vid nybyggnation alternativt om- eller tillbyggnad kan avsättas till bild- eller formkonstnärlig gestaltning när staten bygger.

Vidare fick Riksantikvarieämbetet i juni 2018 i uppdrag att samla och redovisa kunskap om och goda exempel på hur kulturhistoriska värden kan redovisas och tas till vara i plan- och byggprocessen.

Här kan nämnas att den konstnärspolitiska utredningen, som redovisade sitt betänkande i mars 2018, för fram förslag om enprocentregeln, t.ex. flexibilitet i nivån och förbättrade upphandlingsregler (SOU 2018:23). Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vidare kan nämnas att Boverket är en central förvaltningsmyndighet med ansvar för frågor om planering, boende och byggande. Myndigheten ska bl.a. erbjuda kompetensstöd med särskild inriktning på kommuner. Boverket fick i juni 2018 uppdraget att bedriva ett samlat arbete med arkitektur och gestaltad livsmiljö.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade våren 2018 om nationella mål för arkitektur, form och design. Därefter har uppdrag lämnats som tydliggör myndigheters ansvar för att skapa hållbara, attraktiva och funktionella miljöer. Mot bakgrund av de insatser som nu genomförs och som bl.a. bidrar till att höja medvetenheten om betydelsen av konst, arkitektur och kulturhistoria i stadsplaneringen avstyrker utskottet motionerna 2018/19:2295 (MP) yrkande 23, 2018/19:2779 (MP) yrkande 14, 2018/19:2831 (M) yrkande 27 och 2018/19:2862 (M) yrkande 11. Utskottet kommer dock att noga följa utvecklingen på området.

Statlig fond

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en statlig fond för att främja arkitektur-, form- och designområdet.

Jämför reservation 12 (V).

Motionen

I motion 2018/19:385 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) begärs en utredning av möjligheterna att skapa en statlig fond för att främja den långsiktiga utvecklingen på arkitektur-, form- och designområdet.

Utskottets ställningstagande

I utredningen Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design (SOU 2015:88) föreslogs att staten ska utreda möjligheterna att bygga upp en fond för att långsiktigt främja en vital utveckling av området arkitektur, form och design i hela landet och för att ge stöd till exportfrämjande insatser. Förslaget följdes inte upp i den ovannämnda propositionen (prop. 2017/18:110).

Utskottet finner inte skäl till ett tillkännagivande i enlighet med motionsyrkandet. Motion 2018/19:385 (V) avstyrks.

Film

Bakgrund

De filmpolitiska insatserna i Sverige finansierades under 1963–2016 genom ett avtal mellan staten och olika aktörer på filmområdet. Filmavtalet löpte ut den 31 december 2016. Sedan den 1 januari 2017 har staten helhetsansvar för den nationella filmpolitiken. Hela filmpolitiken finansieras via statsbudgeten och styrs av mål som fastställts av riksdagen (prop. 2015/16:132, bet. 2015/16:KrU11, rskr. 2015/16:289). I budgetpropositionen för 2016 föreslog regeringen att den nya filmpolitiken skulle finansieras genom en höjning av mervärdesskatten för tillträde till biograf föreställningar från 6 procent till 25 procent. I december 2015 beslutade riksdagen i enlighet med regeringens förslag (prop. 2015/16:1 utg.omr. 17, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51).

Kulturutskottet behandlade våren 2016 regeringens proposition 2015/16:132 Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik. Utskottet föreslog att riksdagen skulle godkänna regeringens förslag till nya mål för den nationella filmpolitiken (bet. 2015/16:KrU11).

I propositionen formulerades en vision för framtidens svenska filmpolitik, nämligen att svensk film ska ha hög kvalitet och uppvisa sådan bredd och mångfald av berättelser att den angår alla. Svensk film ska vara ett självklart och tillgängligt val för publiken i hela landet och attraktiv internationellt.

Visionen är omsatt i följande sju filmpolitiska mål.

- Utveckling och produktion av värdefull svensk film sker kontinuerligt och i olika delar av landet.
- Allt fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet.
- Filmavtalet bevaras, används och utvecklas.
- Svensk film sprids alltmer utomlands, och kvalificerat internationellt utbyte och samverkan sker på filmområdet.
- Barn och unga har goda kunskaper om film och rörlig bild och ges möjligheter till eget skapande.
- Jämställdhet och mångfald präglar filmområdet.
- Filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet.

Utskottet föreslog vid behandlingen av propositionen sju tillkännagivanden om en utredning om filmpolitikens framtid, Stiftelsen Svenska Filminstitutets roll och framtida organisationsform, finansieringen av filmpolitiken, insatser mot olovlig hantering av film, produktionsincitament för filminspelning, former för samverkan och inflytande samt filmavtalet. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2015/16:289).

Framtidens filmpolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om framtidens filmpolitik.

Jämför reservation 13 (SD) och 14 (L) samt det särskilda yttrandet (M).

Motionerna

Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) anför i motion 2018/19:646 yrkande 1 att den svenska filmpolitiken ska förändras för att bemöta de svårigheter som filmbranschen står inför. I samma motion yrkande 2 begärs att regeringen i samråd med riksdagens partier och branschens berörda aktörer ska presentera ett nytt helhetsförslag för Sveriges filmpolitik. I motionens yrkande 4 förespråkar motionärerna ett nytt och moderniserat filmavtal. Motionärerna anser att en framtida utformning för filmavtalet bör utredas med utgångspunkt i att ett ömsesidigt engagemang bör finnas från såväl branschens som statens sida.

I motion 2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 11 begärs en bred utredning om filmpolitikens framtid i enlighet med riksdagens tidigare tillkännagivande. I motionen framförs att det behövs en utredning för att skapa en väl förankrad filmpolitik.

Utskottets ställningstagande

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 17 s. 34) redovisade den dåvarande regeringen sin avsikt att genomföra en bred utvärdering av den nya filmpolitiken (jfr även skr. 2017/18:75). Utvärderingen kommer enligt vad som då anfördes att genomföras i linje med riksdagens tillkännagivande när tillräcklig tid har förflutit för att en utvärdering ska kunna bli meningsfull.

Här kan nämnas att Statskontoret genom regeringsbeslut den 28 juni 2018 har fått i uppdrag att genomföra en analys av hur Filminstitutet har anpassat sin verksamhet till den statliga finansierings- och styrningsmodell för svensk film som är i kraft sedan den 1 januari 2017. Uppdraget ska redovisas senast den 3 maj 2019.

Utskottet vill understryka betydelsen av goda förutsättningar för svensk film och en väl förankrad filmpolitik. Utskottet är inte nu berett att föreslå tillkännagivanden med anledning av motionsyrkandena men avser att noga följa frågan. Motionerna 2018/19:646 (SD) yrkandena 1, 2 och 4 samt 2018/19:2037 (L) yrkande 11 avstyrks.

Produktionsincitament för film

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om produktionsincitament för film med hänvisning till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 15 (SD).

Motionerna

Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) anför i motion 2018/19:646 yrkande 7 att möjligheterna till gemensamma nordiska produktionsincitament för film bör utredas.

I motion 2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 11 anføres bl.a. att svensk film ska fortsätta att utvecklas genom ett starkt offentligt engagemang och i samverkan med branschen. Investeringar i svensk filmproduktion och stöden till biograferna ska fortsätta att öka. Den svenska filmbranschen ska få bättre förutsättningar att förlägga sina produktioner till Sverige. Därför bör någon form av skatteincitament för filmproduktion fortsätta att utredas och möjliggöras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att Sverige har goda förutsättningar att vara ett land som förutom svenska filmbolag även lockar utländska filmbolag. Det som hindrar filmproduktionen i Sverige är dock många gånger de höga kostnader som produktionerna är förknippade med.

Tillväxtverket har haft i uppdrag att i samverkan med Stiftelsen Svenska Filminstitutet utreda lämpligheten i och förutsättningarna för att Sverige ska kunna införa någon form av produktionsincitament och finansieringsstimulanser för filminspelningar. Uppdraget redovisades i december 2017 i rapporten Fler filminspelningar till Sverige (rapport 0239), som remitterades under våren 2018. Bland annat föreslås att det införs ett statligt produktionsincitament i form av en produktionsrabatt till företag på minst 25 procent. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet finner inte skäl att föregripa beredningen av de förslag som lämnats och avstyrker därför motionerna 2018/19:646 (SD) yrkande 7 och 2018/19:2295 (MP) yrkande 11.

Biografer på mindre orter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om biografer i hela landet.
Jämför reservation 16 (SD) och 17 (C).

Motionerna

Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) lyfter i motion 2018/19:646 yrkande 8 fram småortsbiografernas betydelse för landsbygden. Många småortsbioografer, som i många fall är den centrala kulturförmedlaren på orten, har larmat om att de inte kommer att kunna upprätthålla sin verksamhet efter momshöjningen.

Per Lodenius m.fl. (C) anför i motion 2018/19:2446 yrkande 7 att det bör ges en bättre anpassad kompensation för höjningen av mervärdesskatten på biobiljetter. Biografer på mindre orter betyder mer för kulturlivet på dessa orter än bara en plats att se film på. De är en viktig del i en kulturell infrastruktur som sammantaget ger tillgång till ett brett kulturliv i hela landet. Motionärerna anför bl.a. att till dess att alternativ finansiering har utretts behöver det bidrag som regeringen har anslagit för att motverka konsekvenserna av mervärdesskattehöjningen användas på ett mer ändamålsenligt sätt och anpassas efter verksamhetens behov.

Bakgrund

Anslaget 10:1 Filmstöd inom utgiftsområde 17 uppgår för 2019 till drygt 562 miljoner kronor. För 2016–2019 har anslaget ökat med 25 miljoner kronor årligen i en satsning på spridning och visning i hela landet. Bidraget, som fördelas av Stiftelsen Svenska Filminstitutet, ska syfta till att stärka biografer i glesbygden och på mindre orter samt andra aktörer som bidrar till en ökad spridning och visning i hela landet, t.ex. filmfestivaler och olika visningsorganisationer. Syftet med stödet är bl.a. att stärka och utveckla biografstrukturen för att öka filmutbudets möjligheter att nå en större publik, stärka biografens position samt öka både intäkter och antalet besökare.

Filminstitutets stödgivning till biografer är huvudsakligen inriktad på biografer på mindre eller medelstora orter eller på s.k. komplementbiografer där minst 30 procent av utbudet är film från andra länder än Sverige och de stora engelskspråkiga länderna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas bedömning att det är viktigt med biografer på mindre orter runt om i landet. Utskottet är dock inte berett att förorda tillkännagivanden i enlighet med motionerna. Motionerna 2018/19:646 (SD) yrkande 8 och 2018/19:2446 (C) yrkande 7 avstyrks därmed.

Olovlig hantering av film

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om insatser mot olovlig hantering av film.

Jämför reservation 18 (SD).

Motionen

Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) begär i motion 2018/19:646 yrkande 6 insatser mot olovlig hantering av film. Motionärerna anser att filmbranschen bör åta sig att försöka förse marknaden med legala digitala visningslösningar som kan konkurrera och leverera en bättre film- och konsumentupplevelse än de illegala lösningarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den illegala spridningen långsiktigt är ett hot mot filmen och dess framtid. Om människor slutar att betala för att se film undergräver detta branschens möjlighet att finansiera och därmed också producera film.

I betänkandet Grovt upphovsrättsbrott och ett grovt varumärkesbrott (SOU 2018:6) som lämnades i februari 2018 föreslås bl.a. att grovt brott, med särskild straffskala, införs för upphovsrättsintrång och varumärkesintrång. Det innebär att brotten delas in i två svårhetsgrader. Samtidigt får brotten egna brottsbeteckningar: upphovsrättsbrott och grovt upphovsrättsbrott respektive varumärkesbrott och grovt varumärkesbrott. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019. Förslaget har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet ser mot denna bakgrund inte skäl för ett tillkännagivande i enlighet med motionsyrkandet. Motion 2018/19:646 (SD) yrkande 6 avstyrks.

Främjande av svensk och nordisk film

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att levandegöra det svenska kulturarvet, en differentierad biografavgift för inhemsk film och ett ökat nordiskt filmpolitiskt samarbete.

Jämför reservation 19 (SD).

Motionen

Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) anser i motion 2018/19:646 yrkande 3 att kulturarvsfilmproduktioner bör vara ett mål för filmpolitiken. Motionärerna

vill se en filmpolitik med mål om att levandegöra det svenska kulturarvet, och då inte enbart genom restaurering av gamla svenska filmer utan även genom filmatisering som utspelar sig i historiska svenska miljöer. I motionen framförs att detta bidrar till stärkt gemenskap och sammanhållning i Sverige. I samma motions yrkande 5 begärs en förutsättningslös utredning om möjligheterna till en differentierad biografavgift för inhemsk film i förhållande till utomeuropeisk film. Motionärerna anser att det skulle kunna ge den svenska filmen ett välbehövligt ekonomiskt tillskott samtidigt som det ökar svensk films inhemska konkurrenskraft. I motionens yrkande 9 begärs att det nordiska filmpolitiska samarbetet utökas.

Bakgrund

Under 2014–2018 genomfördes en satsning på bevarandet av filmarvet. Till och med 2017 hade drygt 330 filmer digitaliserats (prop. 2018/19:1 s. 112).

För att ytterligare stärka bevarandet av film och det audiovisuella arvet gav regeringen Stiftelsen Svenska Filminstitutet ett uppdrag att bevara analog film och ett annat uppdrag om det audiovisuella arvet, i samarbete med Kungl. biblioteket. Uppdragen redovisades i oktober 2018.

Från och med 2019 har anslaget 10:1 Filmstöd tillförts 10 miljoner kronor för bevarandet av filmarvet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka betydelsen av nordiskt samarbete men är inte berett att tillstyrka ett tillkännagivande till regeringen om att öka det nordiska samarbetet kring film. Utskottet ser inte heller skäl att utreda frågan om en differentierad biografavgift. Utskottet är inte heller berett att föreslå tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkandet om kulturarvsfilmproduktioner. Motion 2018/19:646 (SD) yrkandena 3, 5 och 9 avstyrks därmed.

Det samiska filminstitutet i Kautokeino

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om det samiska filminstitutet i Kautokeino.

Jämför reservation 20 (SD).

Motionen

Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) begär i motion 2018/19:646 yrkande 10 att behovet av att stärka det internationella samiska filminstitutet ska beaktas. Det samiska filminstitutet är en viktig del i arbetet med att bevara och förvalta den samiska kulturen i Norden.

Utskottets ställningstagande

International Sámi Film Centre ligger i Kautokeino i Norge och grundades 2007. Centrets filmproduktion stöds finansiellt av norska staten. Verksamheten är inriktad på att både sprida intresse för, producera, medfinansiera och undervisa inom samisk film internationellt. Utskottet är inte berett att föreslå ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkandet. Motion 2018/19:646 (SD) yrkande 10 avstyrks därmed.

Reservationer

1. Bibliotek och läsfrämjande för barn och unga, punkt 1 (M)

av Lotta Finstorp (M), Annicka Engblom (M), Viktor Wärnick (M) och John Weinerhall (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2863 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 9 och avslår motionerna

2018/19:1404 av Rasmus Ling (MP) yrkandena 2 och 3,

2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 16 och

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkandena 1, 6 och 7.

Ställningstagande

Biblioteken spelar en viktig roll i det demokratiska samhällets utveckling genom att erbjuda bildning för alla. Biblioteken ska vara tillgängliga; det kan t.ex. handla om att verksamheten anpassas för att möta den enskildes behov och förutsättningar. Det kan också handla om att nå nya grupper. På biblioteken finns plats för samtal, föreläsningar och diskussion – men framför allt skapar biblioteken rum för tystnad och eftertanke.

Läsning är grunden för ett barns språkliga och intellektuella utveckling. Därför behöver det läsfrämjande arbetet stärkas. En god läsförmåga är nyckeln till en framgångsrik skolgång och förståelse för andra skolämnen. Det skapar möjligheter för resten av livet. Språkinläring handlar även om alla barns och ungas rätt till kunskap, och läsning har ett egenvärde. Genom litteraturen får barn möjlighet att upptäcka och utforska andra världar än sin egen. Läsning kan väcka nyfikenhet och bjuda in till reflektion om såväl den egna identiteten som andras. Vi anser att satsningar på bibliotekens arbete för att nå barn som kanske inte har böcker hemma eller som kommer från utsatta miljöer bör prioriteras. Ett sätt att göra detta är att stärka samarbetet mellan de kommunala biblioteken och skolorna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Trygga bibliotek, punkt 3 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:643 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1 och

bifaller delvis motion

2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 6.

Ställningstagande

Det har under de senaste åren återkommande rapporterats om oroligheter på bibliotek runt om i landet. Dessa bibliotek upplevs inte längre vara en trygg miljö för studier och inhämtning av kunskap. Utöver det påverkar oroligheterna arbetsmiljön för dem som arbetar inom biblioteksväsendet. Bibliotekens roll sätts ur spel av personer som inte förstår att visa vördnad för bibliotekens funktion utan använder biblioteken för egna syften. Det är av yttersta vikt att biblioteken är en trygg miljö för dem som arbetar och studerar där. Vi vill därför att regeringen i samverkan med berörda aktörer, institutioner och organisationer, såsom Sveriges Kommuner och Landsting, tar fram en åtgärdsplan för hur biblioteksmiljön ska kunna tryggas som studiemiljö. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Trygga bibliotek, punkt 3 (L)

av Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 6 och

bifaller delvis motion

2018/19:643 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Tillgången till bibliotek är en grundläggande service i ett liberalt samhälle. I kommuner och kommundelar fungerar de som lokala kulturcentrum. Där ges vi alla, på lika villkor, möjlighet till bildning och förströelse. Det kan vara en massivt frigörande upplevelse att på biblioteket utforska alla olika vägar in i mänsklighetens samlade vetande, att upptäcka andra människors erfarenheter och världsbilder. Bra bibliotek är allra viktigast för unga personer som inte växer upp med böcker omkring sig, som inte får läsvanorna med sig hemifrån och som kanske över huvud taget inte har något lugnt ställe för att plugga eller fly bort i fiktionens värld.

För att biblioteken ska kunna fylla dessa uppgifter måste de vara trygga. På senare tid har det blivit allt vanligare att det förekommer stök – och betydligt allvarigare händelser som hot, trakasserier och ibland våld – mot andra besökare och mot bibliotekspersonal. De som drabbas hårdast av otrygghet på biblioteken är – precis som i en otrygg skola utan arbetsro – de som behöver biblioteken bäst.

Personer som stör ordningen, hotar och trakasserar hör inte hemma på våra bibliotek. Bibliotekslagen säger i dag att biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. För att bibliotekslagens syfte ska vara verklighet för alla behöver den kompletteras med en reglering om trygga bibliotek och möjligheter att utfärda tillträdesförbud. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Bibliotek och medborgarskap, punkt 4 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:643 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

De svenska biblioteken är solidariskt finansierade av svenska folket och riktar sig av naturliga skäl primärt mot svenska medborgare. Bibliotekens verksamhet är medborgare och samhället till gagn, men utländska medborgare som inte har rätt att vistas i landet ska naturligtvis kunna nekas tillgång till bibliotekens tjänster. Vi anser av princip att tillgängligheten till samhällets välfärdstjänster först och främst ska inrikta sig på och tillfalla svenska

medborgare. Att vi vill att biblioteken ska kunna neka utländska medborgare tillgång till vissa tjänster ska inte innebära att man minskar den vardagliga tillgängligheten till biblioteken som offentliga rum. Bibliotekens fysiska rum är av hävd öppna och ska så vara. Biblioteken ska däremot kunna neka utländska medborgare som inte har rätt att vistas i landet vissa tjänster kopplade till personnummer, exempelvis boklån. Vilka tjänster och vid vilka tillfällen detta ska gälla bör en utredning se över. Självklart ska vi även framöver hedra samarbetet med våra grannländer kring tjänster, och vi vill att det ska vara lika enkelt för övriga nordiska medborgare bosatta i Sverige som för en svensk medborgare att få tillgång till ett lånekort. Det nordiska samarbetet är unikt och bör understrykas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Biblioteksböcker på svenska och på minoritetsspråk, punkt 5 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:643 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Bibliotekslagen specificerar att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt några prioriterade grupper. Dessa grupper är personer med funktionsnedsättning, personer som tillhör någon av de nationella minoriteterna och personer med annat modersmål än svenska utöver de nationella minoritetsspråken. Hur resurser ska fördelas är alltid en prioriteringsfråga, så även inom biblioteksväsendet. Vi stöder till fullo att särskild uppmärksamhet riktas mot de nationella minoritetsspråken och till personer med funktionsnedsättning. Däremot anser vi inte att gruppen personer med annat modersmål än svenska utöver de nationella minoritetsspråken bör vara en prioritet för det svenska biblioteksväsendet. Vi konstaterar att denna grupp är mycket omfattande och att det kan bli oerhört kostsamt och ansträngande för biblioteken att på ett trovärdigt sätt uppnå denna målsättning, särskilt efter de senaste årens omfattande immigration. Inte minst kan det bli en övermäktig uppgift för framför allt de små biblioteken och filialerna runt om i landet. Litteratur på andra språk än svenska och de

nationella minoritetsspråken bör därför enbart vara aktuellt att prioritera i utbildningssyften och i de fall en svensk upplaga av boken inte finns tillgänglig. Detta krav om att prioritera böcker på alla världens språk bör därför strykas från bibliotekslagen. Samtidigt är det viktigt att understryka att denna förändring alltså rör vad som ska prioriteras och inte vad som ska få behållas eller köpas in i mån av resurser. Samlingar av utländsk litteratur har givetvis ett stort värde och kommer alltid att ha det, så att vårda de samlingar som finns och i mån av utrymme fortsätta att köpa in internationell litteratur är självklart. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Svenska språket och språklagen, punkt 6 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:1646 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motion
2018/19:1474 av Ola Johansson (C).

Ställningstagande

Vi anser att det är orimligt att de fem minoritetsspråken alltid har statusen officiella medan svenskan endast anses officiell i internationella kontakter. För oss är det självklart att svenskan i alla sammanhang bör ha statusen officiellt huvudspråk, något den i dagsläget har i Finland och på Åland, men inte i Sverige. Att ge svenskan status som officiellt språk är viktigt inte minst för att stärka dess position i ett samhälle där allt fler kommunicerar bristfälligt, eller inte alls, på vårt lands huvudspråk. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

7. Minoritetsspråk, punkt 7 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:655 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkande 3 och

2018/19:733 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) samt

avslår motion

2018/19:2707 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C) yrkande 1.

Ställningstagande

De samiska folken har levt i Sverige i hundratals år och utgör en urbefolkning tillika en nationell minoritet i landet. Samtidigt har samisk kultur och det samiska språket utmanats och trängts tillbaka genom historien. Detta till trots lever emellertid den samiska kulturen och de samiska språken kvar runt om i Sápmi, men deras existens är för framtiden inte tryggad, då få förmedlar, lever i och talar de samiska kulturella och språkliga variationerna. De som talar de samiska språken blir allt färre, och då dessa är hotade medför detta självklart att en stor del av kulturen också är hotad, då språk och kultur går hand i hand. Särskilt allvarligt är läget i de sydsamiska delarna och bland de mindre samiska språken.

Av Unescos språkatlas över vilka språk som är hotade i världen framgår att samtliga samiska språk klassas som hotade. Med detta menas att de som talar något av de samiska språken försvinner eller övergår till att tala ett annat större språk. Minoritetsgrupper och deras språk har genom historien förtryckts, försumrats och övergetts över hela världen. Dock kan språk återupptas och återfå kraft i nya generationer där det finns intresse för kulturarvet och ens rötter. Genom att bl.a. undervisa i, synliggöra och forska om språket kan trenderna stimuleras ytterligare. En viktig del kan också vara att författa skrifter och böcker inom och på språket för kommande generationers skull. Den dåvarande regeringen lagstiftade under 1900-talet om bl.a. ett förbud mot att tala sitt eget modersmål, vilket i praktiken innebar t.ex. att barnen inte fick prata samiska i skolan. Detta bidrog starkt till att talandet av de samiska språken minskade och att den nya generationen inte fick möjligheten att lära sig språket ordentligt då det försvann från undervisningen. Särskilt utsatt har sydsamiskan varit då språkbytesprocessen pågått under en längre tid i det sydsamiska området än i det nordsamiska.

Det finns en stark vilja hos samerna att tala samiska. Kultur och språk har starka band till varandra. Det är därför viktigt att arbeta för bevarandet av de samiska språken som utgör en del av såväl det samiska kulturarvet som det svenska, då samerna är en av Sveriges ursprungsbefolkningar.

Trots samernas långvariga bakgrund och särpräglade näringar, kultur och språk i landet har forsknings-, språk- och utbildningsväsen släpat efter. Staten har varit dålig på att möta samer med medel och resurser för de plattformar, språk- och utbildningsinstitutioner som kan behövas för att bevara, främja och utbilda i samiska språk och samisk kultur, efter den samiska minoritetens premisser.

I Umeå finns sedan 2000 visserligen Vaartoe – Centrum för samisk forskning, vilket ska fungera som en mötesplats och ett resurscenter kring forskning om samer, samiska språk och samiska förhållanden i stort. Centret ska också anordna seminarier, samverka med samiska organisationer och andra universitet samt sprida kunskap i frågorna. Vaartoe/Cesam fyller en viktig funktion genom sin omfattande, tvärvetenskapliga och framgångsrika samiska forskning. Man har även samarbete med andra universitet, högskolor och forskningsinstitutioner om samisk forskning. Detta arbete är ovärderligt för den samiska kulturens existens och ställning i Sverige i dag.

I Norge har man sett betydelsen av att ha en fristående samisk högskola och inrättade den samiska högskolan i Kautokeino 1989, vilken är det enda helt samiska högre utbildningsinstitutet. Dock riktar sig den samiska högskolan i Kautokeino i första hand till samer i norra Norge med samiska som modersmål, då nordsamiska är det huvudsakliga undervisningsspråket. Det kan således vara mycket begränsade möjligheter för samer som talar ett annat samiskt språk, samer med norska, svenska eller finska som modersmål eller övriga intresserade av den samiska kulturen att studera vid högskolan. Det är därför av stor vikt att tillsammans med övriga nordiska länder med samisk befolkning inrätta ett gemensamt samiskt språkcentrum, för att säkra den samiska utbildningen och forskningen inom Sápmi även för icke nordsamisktalande studenter och forskare.

Det sydsamiska kulturcentret Gaaltije bedriver en mångfasetterad verksamhet som syftar till att främja det sydsamiska språket, dess kultur och historia. Det är viktigt med ökade resurser för att säkra Gaaltijes framtida fortlevnad. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Dialekter, punkt 8 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:1912 av Aron Emilsson m.fl. (SD).

Ställningstagande

Dialekterna är unika som identitetsbärare och måste således bevaras, användas och säkras för kommande generationer.

Ett arbete för att ta fram en ordbok över Sveriges dialekter har länge bedrivits vid Institutet för språk och folkminnen. Boken är tänkt att belysa dialekterna från språkhistorisk, dialektgeografisk, social och kulturell synpunkt, men den ska också beskriva den pågående dialektutjämningen och anknyta till modern forskning.

De senaste åren har projektet legat nere, och vi ser därför med stor oro på att den omistliga kulturskatt som dialekterna är kommer att förloras och aldrig någonsin ha möjlighet att bevaras i sina rätta former.

I våra nordiska grannländer har projektet levt vidare med en helt annan dignitet. Medan man i Sverige övergett det stora projektet med en helomfattande ordbok har man satsat helt andra resurser i både Norge, Finland och Danmark. I Norge färdigställdes Norsk Ordbok – Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftmålet, lagom till grundlagsjubileet 2014 med mer än 300 000 ordartiklar. I Finland finns Ordbok över Finlands svenska folkmål – den finlandssvenska dialektordboken.

Vi vill att regeringen åter aktualiserar frågan och ser över möjligheterna att återkomma med en fortsättning av det avstannade projektet att ta fram en helomfattande ordbok över Sveriges dialekter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. Punktskrift, punkt 9 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:654 av Aron Emilsson m.fl. (SD).

Ställningstagande

Sedan 2009 har vi i Sverige en särskild språklag, i vilken garanteras rätten för vårt lands invånare att ha tillgång till, lära sig och använda det svenska språket. Lagen ger också en särställning till de fem nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket, vilka ska vara lika tillgängliga som huvudspråket svenska för den som tillhör någon av de nationella minoriteterna respektive för den som är döv, hörselskadad eller av annat skäl har behov av att kunna teckenspråk.

Förslaget till språklag gick ut på remiss till bl.a. Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam, numera Myndigheten för delaktighet). I remissvaret kom myndigheten med förslag till ändringar på två punkter, när det gäller formuleringen om vilka som ska ha rätt till teckenspråk och det faktum att punktskriften inte omnämns alls. Det första ändringsförslaget fick gehör av regeringen och riksdagen, men dessvärre inte det andra.

I FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning framförs att nationell lagstiftning inte ska tillåtas missgynna personer med funktionsnedsättning. Dessutom omnämns specifikt rätten till punktskrift som kommunikationsmedel för synskadade. Konventionen är undertecknad av Sverige, och riksdagen har fattat beslut om att den ska ratificeras. Trots detta finns i dag inte lagstadgad rätt för synskadade att lära sig och ha tillgång till punktskrift.

Vi finner det anmärkningsvärt att Sveriges riksdag och regering trots upprepade påpekanden valt att ignorera det faktum att språklagen inte garanterar synskadades rätt till det svenska språket i form av punktskrift. Som motiv har det angetts att punktskrift inte kan anses vara ett eget språk, vilket i sak är korrekt. Det går dock inte att komma ifrån att skriften är en del av ett språk och att synskadades rätt till denna del av det svenska språket i dagsläget inte är skyddad i svensk lagstiftning. Vi föreslår därför att språklagen ändras så att även punktskrift omfattas av lagens bestämmelser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Scenkonst i hela landet, punkt 11 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:102 av Angelika Bengtsson (SD),
2018/19:649 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4 och
2018/19:1648 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motionerna
2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 7 och
2018/19:2508 av Peter Helander och Anders Åkesson (båda C).

Ställningstagande

Varje sommar åker en del ur Det Kongelige Teater i Danmark ut på sommarturné. Runt om i Danmarks olika parker kan man få se sin nationalbalett uppträda med godbitar ur säsongens uppsättningar och/eller kommande föreställningar. Vi anser att regeringen bör ge Operan i uppdrag att genomföra en sådan turné. Det är viktigt då kultur ska finnas till för alla. Avstånden i vårt land kan göra det svårt för alla att ta del av det utbud som erbjuds på vår nationalscen Kungliga Operan, vare sig det är balett eller opera. Man når även ut till personer som vanligtvis inte brukar gå på operan.

Riksteatern är en viktig verksamhet för att tillgängliggöra kulturupplevelser över hela landet. Vi vill utveckla och bredda Riksteatern så att fler kulturutövare kan få en säker och trygg anställning.

Vi anser också att vår folkmusiktradition är en viktig och levande del av vårt immateriella kulturarv. Runt om i Sverige förs folkmusikarvet vidare och utvecklas i musik- och kulturskolor, spelmanslag och vid spelmansstämmor, för att nämna några arenor. Folkmusikens hus, som ligger i Rättvik, är Dalarnas folkmusikcentrum. Genom Folkmusikens hus olika projekt kan såväl folkmusikens historiska som nutida toner upplevas. Syftet är att sprida kunskap och intresse kring folkmusik och folkdans, både som spännande historia och som en kreativ del av nutida musikkliv. Finansieringen sker i dag till hälften genom bidrag från landsting och kommuner och till hälften genom tillfälliga statliga projektbidrag och egenintäkter. För att säkra folkmusikens fortlevnad och utveckling vill vi att en utredning tillsätts för att se över möjligheter och förutsättningar att göra Folkmusikens hus till ett nationellt folkmusikcenter och säkra att verksamheten får en stabil och långsiktig

finansiering framöver. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

11. Konst och arkitektur i det offentliga rummet, punkt 12 (M)

av Lotta Finstorp (M), Annicka Engblom (M), Viktor Wärnick (M) och John Weinerhall (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2862 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 11 och avslår motionerna

2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 23,

2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP) yrkande 14 och

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 27.

Ställningstagande

Kulturen genomsyrar samhället på olika sätt, också genom arkitektur och konst i såväl nya bostäder som offentliga rum. Sverige växer snabbt, och Boverket uppskattar att 600 000 nya bostäder behöver byggas till 2025. Det innebär också att nya offentliga rum skapas. För att värna konst och arkitektur i det offentliga rummet bör vi blicka såväl bakåt som framåt. Det är därtill en fråga som bör ses i sammanhang av byggandets generella villkor.

De rivningar som skedde under mitten av 1900-talets andra hälft, och därefter framväxten av de s.k. miljonprogrammen, innebar viktiga standardhöjningar i form av t.ex. rinnande vatten och minskad trångboddhet för många i vårt land. Samtidigt har erfarenheter från denna era visat att trivsel och trygghet handlar om mer än så. Rivningsvågen gjorde irreversibla avtryck i många svenska städer, och många av ingreppen framstår i efterhand som svårförståeliga.

Denna samtidshistoria bör vi dra lärdom av. Balansgången mellan nytt och gammalt, mellan bevarande och innovation, är sällan enkel. Men dessa saker behöver heller inte alltid stå i motsats till varandra. Hänsyn måste också tas till lokala förutsättningar och samhällets olika behov.

Staten kan spela en viktig roll i att skapa förutsättningar för arkitekter, konstnärer och andra skapande grupper att samverka när nya bostadsområden växer fram, och för att sådan samverkan sker tidigt i processen. Staten kan också föregå med gott exempel när offentliga miljöer utformas genom att på ett tydligt sätt koppla ihop byggande, arkitektur och konstnärskap. I denna

strävan är det dock lika viktigt att bejaka den kraft med vilken miljöer kan växa och utvecklas organiskt, genom enskilda människors samlade krafter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

12. Statlig fond, punkt 13 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:385 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V).

Ställningstagande

Utredningen Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design (SOU 2015:88) föreslog att staten skulle utreda möjligheterna att bygga upp en fond för att främja en långsiktig utveckling över hela landet och för att ge stöd till exportfrämjande insatser på området. Enligt utredningen kan fonden skapas genom att en liten del av vinsten eller omsättningen i vissa statliga verksamheter årligen tillförs fonden för att bygga upp dess kapital. Tillgångarna som ska förvaltas i fonden ska utgöra en självständig förmögenhet. Fonden kan lämpligen förvaltas av en stiftelse, och medel bör kunna sökas av både privatpersoner, företag, högskolor och offentliga nämnder och bolag. Regeringen valde dock att inte lägga fram något förslag om en fond i sin proposition (prop. 2017/18:110).

Jag anser att utredningens förslag till största delen är bra. En statlig fond kan bidra till att stimulera utveckling och samarbete inom arkitektur, form och design, vilket behövs om vi ska åstadkomma inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara miljöer. Fonden bör dock inte verka för exportfrämjande insatser, utan fokus bör ligga på den inhemska utvecklingen på området.

Jag anser att en fond skulle kunna bidra positivt till förverkligandet av det av riksdagen antagna målet om att arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över möjligheterna att skapa en statlig fond för att främja den långsiktiga utvecklingen på arkitektur-, form- och designområdet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

13. Framtidens filmpolitik, punkt 14 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 4 samt

bifaller delvis motion

2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 11.

Ställningstagande

Svensk filmpolitik är i behov av reformer. Framtidens filmpolitik måste försöka bemöta de svårigheter som filmbranschen står inför, och filmbranschens huvudsakliga problem är att det är svårt att få filmproduktioner att gå runt ekonomiskt. Eftermarknaden har i stort sett försvunnit till följd av den tekniska utvecklingen, som möjliggjort såväl illegal som legal spridning av film genom internet. Dessvärre inbringar inte de legala tjänster som finns för spridning av film via internet några större intäkter som kompenserar för inkomsttappet av den försvunna vhs-, dvd- och Blu-ray-försäljningen. Samtidigt kan de illegala tjänsterna distribuera upphovsrättsskyddade filmer till ett obegränsat antal mottagare och då ofta med högre filmkvalitet än de legala alternativen.

Vi anser att den lösning regeringen infört för att åtgärda problemen, dvs. en marginell höjning av filmstöden samt ett förstatligande av filmpolitiken, är otillräcklig för att kompensera det inkomstbortfall som drabbat filmbranschen. För att få bukt med ovanstående problem krävs breda lösningar över flera politikområden. Vi hade föredragit om regeringen presenterat ett helt genomtänkt förslag för filmpolitiken, där samtliga delar var färdiga, så att riksdagen skulle kunna bedöma en helhetslösning av samtliga delar av filmbranschens problem. Det är tydligt att regeringen uppfattat filmbranschens grundläggande utmaningar kring teknikutveckling, illegal nedladdning och visningsfönster, men man presenterade inga verktyg för att bemöta detta. Åtgärdsförslag saknas än i dag på grundläggande områden, och vi vill därför att regeringen presenterar ett nytt helhetsförslag för Sveriges filmpolitik, framarbetat med övriga politiska partier och branschens berörda aktörer. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

14. Framtidens filmpolitik, punkt 14 (L)

av Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 11 och

bifaller delvis motion

2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 4.

Ställningstagande

Filmavtalet tjänade under många decennier svensk film väl, men samtidigt visade svårigheterna att hitta teknikneutrala stödformer att det behövde ersättas av något annat. Det var dock olyckligt att den förra regeringen ensidigt skrotade avtalet och införde en helstatlig filmpolitik, som innebär dels att filmens resurser minskar, dels att beroendet av staten ökar. Jag vill se en filmpolitik som vårdas, värnas och utvecklas av de parter som är engagerade i att utveckla film. Statens roll bör vara att skapa goda villkor, inte riktade bidrag. Den statliga filmpolitiken bör därför ersättas av en bred partsöverenskommelse där alltifrån filmskapare till bredbandsbolag finns representerade. De som tjänar pengar på svensk film bör vara med och finansiera mer ny svensk film. Riksdagen begärde i ett tillkännagivande (bet. 2015/16:KrU11) en bred utredning om framtidens filmpolitik, och det var beklagligt att den förra regeringen valde att avfärda den dåvarande riksdagsmajoritetens vilja. Det behövs en utredning för att skapa en väl förankrad filmpolitik. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

15. Produktionsincitament för film, punkt 15 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 7 och
bifaller delvis motion
2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

I flera europeiska länder har man med framgång infört produktionsincitament för film. Produktionsincitamentens form varierar länder emellan, men en populär modell är det s.k. rabattsystemet som ger en procentuell rabatt på alla produktionskostnader. Sverige har redan gått miste om ett betydande antal internationella och inhemska filmprojekt på grund av konkurrensen från andra länder, detta trots att Sverige har intressanta miljöer, en god infrastruktur och den kompetens som krävs för filmproduktion i världsklass. Produktionsincitament har i flera länder visat sig kunna vara självfinansierande. Det är också en åtgärd som efterfrågas av svenska filmproducenter. Ett sådant produktionsstöd kan stärka den svenska filmbranschen i den internationella konkurrensen och ta bort de barriärer som finns för filmproduktion i vårt land. Frågan om produktionsincitament har dessutom utretts av Tillväxtverket. Sverigedemokraterna har länge varit pådrivande för ett införande av produktionsincitament och hoppas nu att detta kan komma till stånd.

Vi vill vidare utreda hur Sverige kan samarbeta med övriga nordiska länder när det gäller produktionsincitament. Det skulle gynna samtliga berörda länder om vi har ett gemensamt system och ser Norden som en gemensam inspelningsplats. På så vis kan filmskapare röra sig inom hela Norden under sin filminspelning utan att behöva sätta sig in i flera olika system. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

16. Biografer på mindre orter, punkt 16 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 8 och
bifaller delvis motion
2018/19:2446 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna är mycket kritiska till den höjning av mervärdesskatten på biobiljetter som regeringen har genomfört och som påverkar bl.a. småortsbiograferna. Småortsbiografernas framtid är viktig för tillgången till kultur runt om i landet. Vi vill lyfta fram småortsbiografernas betydelse för landsbygden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

17. Biografer på mindre orter, punkt 16 (C)

av Per Lodenius (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2446 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 7 och

bifaller delvis motion

2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Film tillhör de mest tillgängliga kulturformerna i Sverige. Så vill vi i Centerpartiet att det ska förbli. Mervärdesskatten på biobesök höjdes i januari 2017. Det gör det dyrare för besökare att gå på bio och ökar risken att biografer på mindre orter slås ut. Regeringen lade under våren 2016 fram en filmproposition. När den behandlades av riksdagen beslutades om sju tillkännagivanden, däribland att regeringen skyndsamt ska utreda en alternativ finansiering av filmpolitiken med utgångspunkt i att behålla den nuvarande mervärdesskattesatsen.

Biografer på mindre orter betyder mer för kulturlivet på dessa orter än bara en plats att se film på. De är en viktig del i en kulturell infrastruktur som sammantaget ger tillgång till ett brett kulturliv i hela landet. Till dess att alternativ finansiering har utretts behöver det bidrag som regeringen anslagit för att motverka dessa konsekvenser användas på ett mer ändamålsenligt sätt och anpassas efter verksamhetens behov. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

18. Olovlig hantering av film, punkt 17 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Det är politikens uppgift att försöka finna sätt att strama åt och skärpa lagstiftningen om olovlig visning och hantering av film. Eftersom den olovliga hanteringen av film är en del av kärnproblemet för filmbranschen hade det varit lämpligt om förslag till ny lagstiftning på området presenterats innan man införde nuvarande statliga filmpolitik. Vidare bör Sverige se närmare på hur andra närliggande länder har utformat sina respektive lagstiftningar för att motverka olovlig visning och hantering av film, i stället för att uppfinna hjulet på nytt. Ett problem som det behöver arbetas mot internationellt när det gäller de webbsidor som visar och hanterar film illegalt är de annonsintäkter som nämnda sidor får in.

Vi anser att filmbranschen bör åta sig att försöka förse marknaden med legala digitala visningslösningar som kan konkurrera och leverera en bättre film- och konsumentupplevelse än de illegala lösningarna. De s.k. svarta fönstren bör elimineras som en förebyggande åtgärd mot piratkopiering och illegal spridning. Undersökningar har visat att konkurrenskraftiga legala alternativ kan konkurrera ut illegal fildelning, och detta har skett i Norge på musikområdet. Även om den politiska makten kan skärpa lagstiftningen på fildelningsområdet är troligtvis den mest effektiva lösningen mot illegal kopiering att filmbranschen efterliknar det som musikbranschen har klarat av, dvs. att skapa ett konkurrenskraftigt legalt visningsfönster med stort och brett utbud som levererar en bättre helhetsupplevelse än illegala alternativ. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

19. Främjande av svensk och nordisk film, punkt 18 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkandena 3, 5 och 9.

Ställningstagande

Vi sverigedemokrater vill se en filmpolitik med mål om att levandegöra det svenska kulturarvet, och då inte enbart genom restaurering av gamla svenska filmer utan även genom filmatisering som utspelar sig i historiska svenska miljöer. Producenter av historisk film och kulturarvsfilm verkar ofta under särskilda och ibland fördyrande villkor. Genren tenderar att hamna mellan stolar i fråga om bidragsgivning. Vi menar att det vore önskvärt med ett särskilt stöd riktat mot nyproduktioner som lyfter upp och levandegör den svenska historien och det svenska kulturarvet. Genom att känna vår historia känner vi oss själva då vårt gemensamma arv utgör ett fundament i ett sunt samhällsbygge. Det är vår övertygelse att stärkta möjligheter till produktion av detta slags film är ett steg på vägen mot starkt gemenskap och sammanhållning i Sverige.

För att täppa igen de ekonomiska hål som blev tydliga inom ramen för det gamla filmavtalet bör politiskt fokus läggas på det som i stället fungerar. Det tidigare filmavtalet tecknades med såväl biograferna som leverantörerna till eftermarknaden. Eftermarknaden har nu försvunnit, vilket inneburit att den enda kommersiella avtalsparten inom filmavtalet som faktiskt levererade betydande summor till filmpotten var biograferna. Vi föreslår därför en förutsättningslös utredning av en differentierad biografavgift för inhemsk film i förhållande till utomeuropeisk film. Det skulle kunna ge den svenska filmen ett välbehövligt ekonomiskt tillskott samtidigt som det ökar svensk films inhemska konkurrenskraft.

Vi vill också att det nordiska samarbetet på filmområdet ska utvidgas. En sammanhållen nordisk marknad innebär större möjligheter för de nordiska ländernas filmbranscher att stå på egna ben. Vi menar att ett nordiskt samarbete på filmområdet också kan ge en positiv påverkan på det nordiska samarbetet i sin helhet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

20. Det samiska filminstitutet i Kautokeino, punkt 19 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Linköping (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Internationella samiska filminstitutet med säte i Kautokeino representerar samerna i Norge, Sverige och Finland. I dagsläget ger endast norska stortinget och norska sametinget ekonomiska medel till filminstitutet, samtidigt som svenska samer och produktionsbolag är delaktiga i projekt och produktioner som institutet står för. Nordiska rådet har rekommenderat de nordiska länderna att samfinansiera filminstitutet, vilket vore positivt då det är en gemensam nordisk angelägenhet och institutet har en ambition att verka internationellt.

Vi anser att den svenska regeringen i mötet med övriga regeringsrepresentanter i Nordiska ministerrådet bör argumentera för att Nordiska rådets hållning bör anammas för att eftersträva en samnordisk finansiering. Till dess en sådan lösning är på plats anser vi att regeringen bör se över vad Sverige kan göra från nationellt håll. Samisk film är viktig ur ett kulturellt perspektiv, men även som verktyg för att berätta och gestalta samernas ställning i samhället, samisk historia, traditioner och språk. För att ge förutsättningar för institutet att verka och utvecklas i rätt riktning är det av vikt att även Sverige tar ett ansvar för detta som en del i Sveriges filmpolitik. Då både Sverige, Norge och Finland har samisk befolkning ger institutet även stora möjligheter för nordiskt samarbete på flera plan. Samiska filminstitutet utgör en viktig del i arbetet med att bevara och förvalta den samiska kulturen i Norden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Framtidens filmpolitik, punkt 14 (M)

Lotta Finstorp (M), Annicka Engblom (M), Viktor Wärnick (M) och John Weinerhall (M) anför:

Filmen kan som få andra konstarter beröra, förändra och underhålla. I sina bästa stunder ställer filmen viktiga existentiella frågor och bidrar till att vidga människors vyer. Film är en viktig konstart men också en kreativ näring som skapar många arbetstillfällen. Svensk film och svenska skådespelare är starka varumärken som bidrar till en positiv bild av Sverige. Svensk film har ett världsrykte med många prisade regissörer, skådespelare, sminkörer, fotografer och producenter. Detta är inte minst viktigt för ett litet och exportberoende land.

I mitten av sextioalet skapade dåvarande vd på Svensk film Harry Schein en filmavtalsmodell. Denna innebar att ett antal intressenter gemensamt skrev ett avtal om svensk films finansiering. Denna modell tjänade svensk film väl fram till 2014.

Det som sedan hände var att den dåvarande kulturministern sa upp filmavtalet via en debattartikel i en dagstidning och i stället avsåg att utforma en statlig filmpolitik, utan att regeringen analyserat de praktiska och politiska konsekvenserna av detta.

Den filmpolitiska propositionen bemöttes mycket negativt av riksdagen med inte mindre än sju tillkännagivanden. Svensk film lider av regeringens oskickliga hantering av frågan.

En ny och bred filmutredning behöver därför snarast tillsättas där Filmsveriges parter och organisationer, liksom riksdagens partier, involveras. Detta har riksdagen också tillkännagivits för regeringen av riksdagen (bet. 2015/16:KrU11, rskr. 2015/16:289).

Vi utgår från att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att verkställa riksdagens beslut.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:102 av Angelika Bengtsson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör synliggöra Kungliga Operan och Kungliga Baletten i vårt land och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:385 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheterna att skapa en statlig fond i syfte att främja den långsiktiga utvecklingen på arkitektur-, form- och designområdet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:643 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge berörda aktörer och institutioner i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för hur biblioteken som studiemiljö ska kunna säkras från grupper som försöker använda biblioteken till annat än det tilltänkta syftet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att tydligare knyta vissa av bibliotekens tjänster till medborgarskapet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bibliotekslagen inte bör ålägga biblioteken att prioritera litteratur på andra språk än svenska och de officiella minoritetsspråken och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:646 av Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förslag till förändringar inom svensk filmpolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska presentera ett nytt helhetsförslag för svensk filmpolitik, i samråd med riksdagens partier och branschens berörda aktörer, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kulturarvsfilmproduktioner bör vara ett mål för filmpolitiken och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av svensk film och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en förutsättningslös utredning om möjligheterna till en differentierad biografavgift för inhemsk film i förhållande till utomeuropeisk film och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser mot olovlig hantering av film och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till gemensamma nordiska produktionsincitament för film och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om småortsbiografernas framtid och deras vikt för landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska filmpolitiska samarbetet bör utökas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det internationella samiska filminstitutet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:649 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att utreda möjligheterna att göra Folkmusikens hus i Dalarna till ett nationellt folkmusikcentrum och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:654 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändringar i språklagen så att även punktskrift omfattas och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:655 av Cassandra Sundin m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att tillsammans med övriga nordiska länder med samisk befolkning inrätta ett gemensamt samiskt språkcentrum och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:733 av Cassandra Sundin m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till åtgärder för att säkra sydsamiskans fortlevnad och förvaltning samt höja språkets status och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1404 av Rasmus Ling (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hembesök av en bibliotekarie och en förskollärare för förstagångsföräldrar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda förstagångsföräldrar ett bokpaket på lämpligt språk och ytterligare ett bokpaket vid ett återbesök och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1474 av Ola Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningar och villkor för att tillåta andra språk än svenska vid myndighetsutövning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1646 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att omarbeta och bygga ut språklagen (2009:600) och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskan bör betecknas som officiellt huvudspråk i alla sammanhang och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1648 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Riksteatern bör få möjlighet att utveckla sin verksamhet i linje med det som anförs i motionen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1912 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ordbok över Sveriges dialekter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2037 av Christer Nylander m.fl. (L):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad trygghet på biblioteken och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bred utredning om framtidens filmpolitik och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2084 av Mathias Tegnér och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka flerspråkigheten i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2295 av Anna Sibinska m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett nationellt scenkonstlyft och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om filmpolitiken i ett kulturpolitiskt perspektiv och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bibliotek och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om biblioteksersättningen och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konst i det offentliga rummet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt läsråd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta investera i biblioteken som mötesplats för unga och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta att utveckla satsningen Bokstart och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2446 av Per Lodenius m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge en bättre anpassad kompensation för momshöjningen på biobiljetter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2508 av Peter Helander och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla Dalhalla till en nationell sommarscen för Kungliga Operan för att därmed stimulera spridning av operakonsten såväl geografiskt som befolkningsmässigt och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2707 av Peter Helander och Helena Lindahl (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta ett nationellt språkcentrum för meänkieli i Övertorneå och att se över ett ökat stöd till minoritetsorganisationer och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2779 av Emma Hult m.fl. (MP):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det offentliga ska vara ett föredöme genom att större vikt ska läggas vid

gestaltning och variation när bostäder, skolor, vårdinrättningar m.m. byggs och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2831 av Mats Green m.fl. (M):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre utsträckning koordinera krav, exempelvis på gestaltning, mellan kommuner och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2862 av Lotta Finstorp m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konst och arkitektur i det offentliga rummet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2863 av Lotta Finstorp m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera bibliotekens arbete med att nå barn från socioekonomiskt utsatta miljöer och tillkännager detta för regeringen.